

OPERAȚIA OFENSIVĂ A ARMATEI DE NORD

(15/18 AUGUST – 13 SEPTEMBRIE/10 OCTOMBRIE 1916)

Nicolae CIOBANU¹, Mihai ȘERBAN²

ciobanu.nicolae2002@gmail.com

ioanaserban2000@yahoo.com

ABSTRACT: This paper analyzes Romanian Army 2 offensive operations during the campaign of 1916, in the general context of the First World War. The offensive operation's stages are presented and also offensive characteristics and outcomes. It emphasizes the role of General Constantin Prezan in leading the operation.

KEYWORDS: Northern Army, Second Romanian Army, World War I, Romanian Campaign of 1916, General Constantin Prezan, offensive operations, Romanian-Russian military cooperation.

Comemorarea a 150 de ani de la nașterea viitorului mareșal al României, Constantin Prezan (1861–1943), oferă prilejul de a ne aminti unele fapte de arme ale acestui brav ostaș al Armatei României, care a avut o contribuție hotărâtoare pe câmpurile de bătălie la făurirea României Întregite. Generalul Prezan s-a remarcat atât în fruntea Armatei de Nord (Armata 4 română) în anul 1916, cât și în campaniile din anii 1917 și 1918–1919, în fruntea Marelui Cartier General român.

În comunicarea de față ne vom referi la una din operațiile militare desfășurate de Armata de Nord în timpul Campaniei din anul 1916, Operația ofensivă din 15/28 august – 18 septembrie/1 octombrie 1916.

*

* *

Intrarea României în vâltoarea Primului Război Mondial, în noaptea de 14–15 (27–28) august 1916, a găsit forțele principale ale Armatei de

1 General de brigadă (r.), prof. dr., Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

2 Lector. dr., Institutul Național de Informații.

Nord, comandată de generalul de divizie Constantin Prezan, dispuse în zona Carpaților Răsăriteni, între valea Bistriței și valea Cașin.

Compunerea de luptă a Armatei de Nord era formată din trei divizii de infanterie (14 întărită cu Brigada 4 mixtă – șapte batalioane și un divizion de artilerie de 87 mm cu trei baterii –, 7 și 8 infanterie), Divizia 2 cavalerie, Brigada 4 călărași și pichetele de grăniceri din fâșia sa de ofensivă.

În baza Directivei operative nr. 1 și a Ordinului Marelui Stat Major din 13 (26) august 1916³, armata a trecut la ofensivă pe întregul front cu o dezvoltare de circa 270 km, cu misiunea de a nimici orice rezistență a inamicului și a pătrunde cât mai rapid în văile superioare ale Mureșului și Oltului, creându-și condiții favorabile pentru dezvoltarea ofensivei spre vest și stabilirea legăturilor cu Armata 9 rusă⁴.

Terenul în viitoarea fâșie de ofensivă (grupa centrală a Carpaților Orientali) se prezenta sub forma unor lanțuri muntoase orientate nord-vest – sud-est, eșalonate în adâncime pe patru aliniamente, străbătute (fragmentate) de un important număr de trecători. Masivele muntoase împădurite formau două compartimente. unul care cuprindea masivele estice până în valea Gurghiului, străbătut de cursul superior al Oltului și Mureșului. Cel de-al doilea compartiment era format din munții Gurghiului, Harghitei și Baraoltului. Principalele trecători din fâșia de ofensivă a armatei erau: Bistrița, Bistricioara, Bicz, Ghimeș-Făget, Uzului și Oituz⁵.

Dispozitivul operativ al armatei pentru trecerea la ofensivă era pe un eșalon cu o rezervă. În primul eșalon au fost dispuse diviziile 14, 7 și 8 infanterie, în rezerva armatei Divizia 2 cavalerie și Brigada 4 călărași. Diviziile din primul eșalon au organizat și cele șase grupuri de acoperire dispuse în trecătorile amintite.

În vederea trecerii la ofensivă Armata de Nord a realizat următorul raport de forțe⁶:

-
- 3 *România în Războiul Mondial, 1916–1919* (în continuare sursa se va cita sub sigla R.R.M.), vol. I, București, 1934, p. 243–244.
  - 4 *România în anii primului Război Mondial*, vol. 1, Editura Militară, București, 1987, p. 277.
  - 5 Colonel (r) dr. Nicolae Ciobanu, drd. Ion Voivozeanu, drd. Petrișor Pârvan, *Geografie militară – zonele de operații de pe teritoriul României*, Editura Academiei Tehnice Militare, București, 1999, p. 43–44.
  - 6 *România în anii Primului Război Mondial*, Editura Militară, București, 1987, p. 278.

	Armata de Nord	Armata 1 austro-ungară	Raport de forțe
Batalioane	70	17	4,1/1
Escadroane	35	11	3,1/1
Baterii artilerie	42	10	4,2/1
Mitraliere	68	8	8,5/1

Superioritatea în forțe și mijloace a Armatei de Nord era simțitor diminuată de caracteristicile terenului muntos – împădurit, cu munți dispuși pe mai multe lanțuri paralele, perpendicular pe direcția de ofensivă a armatei, cât și de faptul că trupele austro-ungare aveau de-a lungul frontierei cu România lucrări genistice amenajate din timp.

Operația ofensivă a Armatei de Nord s-a desfășurat în mai multe etape.

Într-o primă etapă cuprinsă între 15–20 august (28 august – 2 septembrie), ofensiva a fost declanșată în noaptea de 14 (27) – 15 (28) august 1916 de către grupurile de acoperire. Forțele Diviziei 14 infanterie (comandant – general de brigadă Paraschiv Vasilescu)⁷, a trecut la ofensivă simultan cu toate grupurile din acoperire, au respins inamicul din trecători, pătrunzând în lungul acestora, astfel:

Grupul „Bistrița” (5 batalioane de infanterie și artilerie), comandat de colonelul Constantin Niculcea (comandantul Regimentului 56 infanterie), a înaintat pe mai multe direcții, ajungând în cursul zilei pe aliniamentul Bilbor – Bâta Arsurilor, luând măsuri pentru asigurarea joncțiunii Armatei de Nord cu Armata 9 rusă.

Grupul „Bistricioara”, comandant – general de brigadă Luca Vlădoianu, (comandantul Brigăzii 27 infanterie), a nimicit inamicul de pe Muntele Făgeșel (1.148 m) și a atins aliniamentul Muntele Făgeșel – înălțimea Teleacului.

Grupul „Bicaz” (compus din cinci batalioane de infanterie și artilerie), comandant – general de brigadă Constantin Fl. Ionescu (comandantul Brigăzii 28 infanterie), a înaintat în lungul trecătorii Bicaz spre localitatea Gheorgheni. Dreapta grupului a respins inamicul spre valea Putnei⁸, subunitățile de la centrul grupului au respins forțele Regimentului 17 honvezi (producându-i pierderi și capturând 56 de militari) spre Bicazul Ardelean, iar până la 16 (29) august au ieșit pe aliniamentul Cheile Bicazului; subunitățile de la stânga grupului au înaintat în lungul văii râului Ața.

7 General G. A. Dabija, *Armata română în războiul mondial (1916–1918)*, vol. 1, București, f.d.e., p. 156.

8 *R.R.M., op. cit.*, p. 186.

Până la 20 august (2 septembrie), grupurile „Bistrița”, „Bistricioara” și „Bicaz” au deschis trecătorile respective și au atins aliniamentul general: vârful Călimănel – localitatea Bilbor – imediat vest localitatea Borsec – confluența valea Putnei cu Putna Puturoasă. Concomitent cu succesele realizate de cele trei grupuri de acoperire ale Diviziei 14 infanterie, a început deplasarea rezervelor din raionul văii Bistrița spre zona acțiunilor de luptă.

Divizia 7 infanterie (comandant – general de brigadă Ioan Istrate), a acționat cu forțele sale sub acoperirea grupurilor „Ghimeș” și „Uz” în lungul văilor Trotușului și Uzului, peste munții Ciucului, pentru a ieși pe cursul superior al Oltului⁹. Cele două grupuri au acționat astfel:

Grupul „Ghimeș” (comandant – colonel Octav Boian, comandantul Brigăzii 14 infanterie), a atacat cu forțele axate pe cinci coloane. Lupte grele a dat coloana de la flancul drept, pentru respingerea inamicului din poziția organizată în fața gării Ghimeș, iar până în seara zilei a cucerit localitatea Ghimeș, deschizând itinerarul feroviar Deda, Ghimeș, Adjud și capturând un parc de circa 100 de vagoane¹⁰. Coloana de la centrul grupului a acționat în lungul comunicației Comănești – Miercurea Ciuc, au eliberat mai multe localități și până la 16 (29) august au ieșit în zona localității Ghimeș. Trupele de la flancul stâng al grupului au respins grănicerii inamici și au înaintat în lungul văilor Ciugheșului și Suliței.

Grupul „Uz” (comandant – colonel Petre Velicu, comandantul Brigăzii 13 infanterie), având în compunere patru batalioane și 2 baterii de artilerie, și-a grupat forțele pe trei coloane și a înaintat în spațiul dintre valea Ciobănașului și pantele de nord-est ale munților Nemira¹¹. A zdrobit, cu dreapta sa, rezistențele inamicului de pe localitatea Oraia, înaintând spre Armășeni. Forțele de la centrul grupului au dus lupte grele la vama Uz și fabrica de cherestea Zalomit, înaintând apoi pe valea Uzului.

La sfârșitul etapei, Divizia 7 infanterie a ieșit cu cele două grupuri din acoperire pe aliniamentul general gara Ghimeș – pantele estice ale munților Nemira.

Divizia 8 infanterie (comandant – general de brigadă Ioan Pătrașcu), a constituit *Grupul „Oituz”* din forțele Brigăzii 15 infanterie (comandant

9 Constantin Chirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol. 1, București, f.a. p. 259.

10 *România în anii Primului Război Mondial, op. cit.*, p. 291.

11 *Ibidem*.

– general de brigadă Nicolae Petala), cu care a înaintat în lungul Văii Oituz, folosind șoseaua ce face legătura între Onești și Târgu Secuiesc. Trupele principale ale grupului au respins forțele adverse și au eliberat localitatea Oituz în ziua de 15 (28) august și continuând înaintarea au pus stăpânire pe pantele de nord ale munților Brețcului. Concomitent, coloana de la flancul stâng al grupului, formată dintr-un regiment întărit cu două baterii de artilerie, a învâluit prin sud pozițiile inamicului de pe muntele Clăbuc și continuând înaintarea a întors pozițiile austro-ungare organizate pe localitatea Brețcu. Ulterior, continuând ofensiva, forțele principale ale grupului au eliberat, la 17 (30) august, orașul Târgu Secuiesc, pătrunzând în depresiunea Târgu Secuiesc, creând condiții pentru dezvoltarea ofensivei spre Podișul Transilvaniei¹².

În ceea ce privește acțiunile *Diviziei 2 cavalerie* (comandant – general de brigadă Gheorghe Basarabescu), aceasta a înaintat în lungul Văii Oituz, a depășit Grupul Oituz (Brigada 15 infanterie) iar la 20 august (2 septembrie) a atins aliniamentul Bixad – Sfântu Gheorghe – Moacșa¹³, ieșind în valea Oltului. La aceeași dată, aripa stângă a Armatei 9 ruse (comandant – generalul P. A. Letcițki), vecinul din dreapta al Armatei de Nord, a ajuns pe aliniamentul Cârlibaba – Vatra Dornei.

În concluzie, grupurile de acoperire ale Armatei de Nord au reușit ca în trei zile să-și îndeplinească misiunile încredințate, depășind la 17 (30) august zona muntoasă; stânga armatei a depășit cu circa 10 km aliniamentul stabilit, creând condiții pentru a pătrunde în depresiunile Gurghiului, Ciucului și Bârsei¹⁴.

În ceea ce privește forțele austro-ungare din Brigada 16 Landsturm s-au retras pe aliniamentul marginea de est a localității Toplița – Ditrău, iar cele ale Brigăzii 19 Landsturm în depresiunea Ciucului, realizând joncțiunea cu Divizia 11 cavalerie aflată la flancul drept al Armatei 7 austro-ungare, în zona munților Călimani.

A urmat o scurtă pauză operativă, în care forțele principale ale Armatei de Nord și-au restructurat dispozitivul pentru a pătrunde în zonele depresionare Gurghiu, Ciuc și Bârsei și de aici traversând lanțul munților vulcanici Gurghiului, Harghitei și Bodoc să deașeze spre Podișul Transilvaniei.

12 *R.R.M., op. cit.*, p. 190.

13 Apud, *Istoria militară a poporului român*, vol. V, Editura Militară, bucurești, 1989, p. 401.

14 *Armata română în anii Primului Război Mondial, op. cit.*, p. 281.

La 17 (30) august, Marele Cartier General român a dat ordin direct Diviziei 14 infanterie de a ataca spre a ocupa înălțimile din valea superioară a Mureșului, între Toplița și Deda, astfel sprijinind înaintarea Armatei 9 ruse, care urma să treacă la ofensivă în ziua de 18 (31) august, cu intenția de a înainta spre Sighet și a ieși în zona Dej, Bistrița¹⁵. În acest context, Grupul „Bistrița” a dus lupte dure pentru nimicirea rezistențelor inamicului de pe înălțimile de la est de localitatea Bilbor.

Concomitent, Grupul „Bistricioara”, întărit cu două batalioane și o baterie de artilerie luate de la vecinul din dreapta și cu trei baterii de artilerie din rezerva Diviziei 14 infanterie, a reluat înaintarea la 18 (31) august, și până în seara zilei a eliberat orașul Borsec, apoi a continuat înaintarea spre Toplița și peste munții Giurgeului. Cercetarea grupului a descoperit în zona Toplița forțe din regimentele 17 și 19 honvezi. De asemenea și pantele vestice ale munților Giurgeului erau ocupate de inamic.

Grupul „Bicaz” a desfășurat acțiuni manevriere pentru a învâli rezistențele inamice din Cheile Bicazului. Până la 20 august (2 septembrie), subunitățile grupului au creat condiții favorabile pentru debrșarea în depresiunea Giurgeului.

În ce privește acțiunile Diviziei 7 infanterie, acestea s-au concretizat prin efortul Grupului „Ghimeș” și Grupului „Uz” de a se consolida pe pozițiile cucerite.

Brigada 15 infanterie (din Divizia 8) a dus lupte pentru curățirea de inamic a localităților din depresiunea Târgu Secuiesc și a făcut recunoașteri prin cercetare spre localitățile Tușnad, Bixad și Sfântu Gheorghe¹⁶.

Divizia 2 cavalerie, concentrată inițial la Onești, a fost deplasată în zona Târgu Secuiesc cu misiunea de a ocupa depozitele inamicului din zonă și a executa cercetarea cu Regimentul 7 roșiori spre Miercurea Ciuc, iar cu regimentele 11 roșiori și 8 vânători să traverseze munții Bodoc, ieșind în valea Oltului¹⁷. În cursul ofensivei, prin cooperare strânsă cu Regimentul 8 vânători, Regimentul 11 roșiori a eliberat localitatea Bixad.

Etapa a doua a operației ofensive, 21 august (3 septembrie) – 28 august (11 septembrie), s-a declanșat după o scurtă pauză operativă. Principala conținut al etapei a constat în continuarea efortului armatei pentru

15 R.R.M., vol I, *op. cit.*, Documente – anexe, p. 260–261.

16 General G. A. Dabija, *op. cit.*, p. 266.

17 Arhivele Militare Române (în continuare sursa se va cita sub sigla A.M.R.), fond *Divizia 2 cavalerie*, dosar nr. 555/5, f. 6.

pătrunderea în depresiunile din estul Transilvaniei. În cursul etapei inamicul a adus noi forțe, astfel că raportul de forțe a cunoscut unele modificări¹⁸.

Armata	Batalioane	Escadroane	Baterii	Mitraliere	
Armata de Nord	70	35	48	68	
Armata 1 austro-ungară	29–35	13–15	34–41	91–104	
Raport de forțe	august	4,1/1	3,1/1	4,2/1	0,7/1
	septembrie	2,4–2/1	2,6–2,3/1	1,6–1,2/1	0,6/1

La 21 august (3 septembrie), Armata de Nord a reluat acțiunile ofensive cu Divizia 14 infanterie, cu forțele de la flancul drept care au înaintat pentru a asigura flancul drept al armatei și a realiza joncțiunea cu stânga Armatei 9 ruse. Forțele principale ale diviziei au atacat în lungul trecătorii Toplița – Deda, au eliberat orașul Toplița la 25 august (7 septembrie) și au pătruns în depresiunea Giurgeului. În zilele următoare înaintarea diviziei a continuat, forțele sale au traversat pantele de est ale munților Giurgeului și au ieși pe aliniamentul Dealul Negri (sud-vest Vatra Dornei) – înălțimea Gropșoara (1.684 m) – vârful Curmătura (1.386 m)¹⁹. La 14 (27) septembrie înaintarea Diviziei 14 infanterie a fost oprită din Ordinul Armatei, Divizia urmând să organizeze apărarea pe aliniamentul atins.

Concomitent, Divizia 8 infanterie (comandant – general de brigadă Ion Pătrașcu)²⁰, a fost introdusă în Operație între diviziile 14 și 7 infanterie. Adoptând un dispozitiv pe un eșalon, având în prima linie Brigada 37 infanterie la dreapta și brigada 16 infanterie pe restul frontului și constituindu-și o rezervă, divizia a trecut la ofensivă cu Brigada 37 pe direcția localității Remetea – vârful Bătrâna (1.637 m), iar cu Brigada 16 pe direcția Gheorghieni – Joseni – Praid, a eliberat la 25 august (7 septembrie) orașul Gheorghieni, după care a continuat înaintarea. În cursul ofensivei, în subordinea Diviziei 8 infanterie a intrat Brigada 15 infanterie, care a fost introdusă în luptă în primul eșalon al diviziei, realizând joncțiunea cu unitățile Diviziei 7 infanterie, vecinul din stânga. Spre sfârșitul etapei, forțele principale ale Diviziei au ieșit pe aliniamentul pârâului Casva – satul omonim – Ibănești – Praid²¹.

18 *România în anii Primului Război Mondial*, vol. I, *op. cit.*, p. 285.

19 *R.R.M.*, vol I, *op. cit.*, p. 273.

20 General G. A. Dabija, *op. cit.*, p. 156.

21 A.M.R., fond *Divizia 8 infanterie*, dosar nr. 514/3, f. 25.

În ceea ce privește acțiunile Diviziei 7 infanterie, care după ce a ieșit cu o parte din forțe pe malul stâng al Oltului, pe aliniamentul Sândominic – Mădărași – Delnița, a înaintat cu Brigada 13 infanterie spre orașul Miercurea Ciuc pe care l-a eliberat la 26 august (8 septembrie), în cooperare cu Brigada 15 infanterie, printr-o manevră dublu învâluitoare. În cursul luptelor s-a remarcat în mod deosebit căpitanul Nicolae Vulovici, comandant de companie în Regimentul 15 Războieni, căzut la datorie²².

Lupte deosebit de grele a dus Brigada 15 infanterie (flancul stâng al Diviziei 7), care după ce și-a adus aportul la eliberarea orașului Miercurea Ciuc a înaintat spre râul Olt pe care l-a forțat în două sectoare: la Sântimbru și Sânsimion și a pătruns pe pantele estice ale munților Harghitei. Ca urmare a pierderilor suferite, Brigada 15 infanterie a fost scoasă de pe front și trecută în refacere în rezerva Armatei de Nord²³.

La sfârșitul etapei, Divizia 7 infanterie ieșise cu forțele principale pe aliniamentul: Sândominic – 4 km vest orașul Miercurea Ciuc – intrarea în trecătoarea Ciba-Vlăhița.

Divizia 2 cavalerie, după ce a preluat o parte din fâșia de ofensivă a Brigăzii 15 infanterie, a forțat Oltul, apoi a angajat lupte pe pantele munților Harghitei iar la sfârșitul etapei a atins aliniamentul: muntele Cucului (1.558 m) – vârful Olișca Mare (1.374 m) – imediat vest Bixad.

În scopul asigurării flancului drept al Armatei de Nord, generalul de divizie Constantin Prezan a constituit, la 20 august (10 septembrie), Detașamentul „Colonel Constantin Colori”, format din Regimentul 85 infanterie și trei baterii de artilerie, cu misiunea de a interzice eventualele încercări de pătrundere a inamicului spre Bilbor, respectiv spre localitatea Broșteni²⁴.

Deși majoritatea marilor unități ale Armatei de Nord se găseau în ofensivă, la 26 august (8 septembrie) armata a primit ordin să treacă la apărare pe aliniamentul atins, consolidându-se în teren. Pe unele direcții însă acțiunile ofensive au continuat, până la 28 august (10 septembrie). La această dată, Armata de Nord, comandată de generalul de divizie Constantin Prezan, având ca șef al Biroului de operații pe căpitanul Ion Antonescu (viitorul mareșal al României), îndeplinise misiunea primită de a ieși cu

22 Constantin Chirișescu, *op. cit.*, p. 262.

23 R.R.M., vol I, *op. cit.*, p. 284.

24 Constantin Chirișescu, *op. cit.*, p. 264.

forțele principale în Podișul Transilvaniei și a crea condiții pentru dezvoltarea succesului spre „Poarta Someșului”²⁵.

La închiderea etapei, Armata de Nord ieșise cu forțele principale la vest de cursul superior al Mureșului și Oltului, pe aliniamentul: orașul Toplița – vârful Bătrâna (1.634 m) – pasul Bucin – muntele Cucului imediat vest localitatea Bixad.

Etapa a treia a operației, 29 august – 13 septembrie (11–26 septembrie) 1916, a cuprins eforturile comandamentului armatei pentru consolidarea flancului drept al armatei și realizarea unei bune cooperări cu Armata 9 rusă și concomitent să dezvolte ofensiva cu forțele de la stânga armatei, în scopul scurtării frontului și asigurării legăturii cu Armata 2 română.

În ceea ce privește situația inamicului, acesta dispunea, la începutul etapei, de următoarele forțe aflate în fața Armatei de Nord. Divizia 61 austro-ungară și brigada 1 Landsturm – husari, în contact cu trupele române pe aliniamentul: vârful Pietrosul (2.100 m) – localitatea Lunca Bradului – 12 km est Praid – imediat est localitatea Vlăhița – Sânpaul (în valea Homorodul Mare). Linia de contact între cele două grupări adverse – „Țara Nimănu” – măsura între câteva sute de metri până la câțiva kilometri, ajungând între Bixad și Sânpaul la circa 30 km. Acest spațiu era „acoperit” de trupele de cercetare din fiecare tabără.

Principalele acțiuni de luptă în cursul acestei etape s-au dus de către diviziile de infanterie aflate în eșalonul întâi, astfel: forțele Diviziei 14 infanterie, grupate în Detașamentul „Colonel Colori” și Detașamentul „Căliman” (constituit la 28 august (10 septembrie) în scopul ocupării unei poziții pe muntele Căliman în vederea interzicerii acțiunilor inamicului dinspre Bilbor și Toplița) au izgonit trupele austro-ungare pe dealul Negri și vârful Pietrosul (2.100 m)²⁶. Urmare a acestei acțiuni, forțele principale ale diviziei au ieșit pe aliniamentul: Răstolnița – pantele vestice ale munților Gurghiului²⁷.

Concomitent, Divizia 8 infanterie a respins inamicul pe mai multe direcții, iar la 6 (19) septembrie a ajuns la aliniamentul Ibănești – imediat est Sovata – Praid²⁸.

25 *Armata română în Primul Război Mondial, op. cit.*, p. 286–287.

26 *R.R.M.*, vol I, *op. cit.*, p. 357.

27 *Ibidem*, p. 364.

28 *Ibidem*, p. 369.

Lupte grele au angajat regimentele Diviziei 7 infanterie în munții Harghitei, au cucerit culme după culme, au eliberat localitățile Vlăhița și Odorhei la 5 (18) septembrie²⁹, și a realizat joncțiunea cu dreapta Armatei 2 române (comandant – general de divizie Alexandru Averescu) în zona localității Merești.

În cursul acestei etape, regimentele Diviziei 2 cavalerie s-au regrupat în zona Miercurea Ciuc, Jigodin, Liliceni, către flancul stâng al armatei³⁰.

Operația ofensivă a Armatei de Nord, condusă cu pricepere de către generalul de divizie Constantin Prezan și de Statul Major al Armatei, se înscrie între reușitele Campaniei Armatei Române din anul 1916.

La sfârșitul operației ofensive, care a durat aproape o lună de zile – 15 (28) august – 18 septembrie (1 octombrie) –, forțele principale ale armatei au atins aliniamentul general Vatra Dornei – imediat est Răstolnița – pantele vestice ale munților Gurghiului – imediat est Sovata – Praid – inclusiv orașul Odorhei.

Fâșia de ofensivă, cu o dezvoltare frontală la început de circa 270 km, s-a redus în etapa finală până la 150 km.

Armata a pătruns prin lupte cvasicontinue în adâncimea dispozitivului forțelor austro-ungare, între 50 km (cu forțele de la flancul stâng) și circa 100 km (cu unitățile de la centrul dispozitivului operativ). Ea a eliberat zone importante din estul Transilvaniei, cu o suprafață de circa 12.000 km².

Ritmul ofensivei a fost în general mic, dată fiind și natura terenului, cuprins între 3 și 5 km în 24 de ore. Cel mai ridicat ritm de înaintare a fost în etapa a doua, când trupele au pătruns într-un ritm de până la 5 km în 24 de ore, în dispozitivul advers.

Pe etape, Armata de Nord a realizat următoarele ritmuri medii în 24 de ore³¹:

Etapa	Durata (zile)	Adâncimea pătrunderii (km)	Planul mediu de ofensivă (km/zi)
I	6	20	3,3
II	8	30	4,25
III	15	40	2,66

29 *Ibidem*, p. 375.

30 *Ibidem*, p. 376.

31 Apud, *Istoria militară a poporului român, op. cit.*, p. 404.

Dezvoltarea frontală a fâșiilor de ofensivă a diviziilor din primul eșalon al armatei a fost diferită, funcție de caracteristicile terenului în care s-au dus lupte și de intervalele existente între direcțiile pe care acționau grupurile respective, trecute la ofensivă din dispozitivul de acoperire. Ele au cunoscut următoarele dezvoltări la marile unități tactice, astfel: la Divizia 14 infanterie – 40–80 km, la Divizia 7 infanterie – 30–90 km, la Divizia 8 infanterie – 25–40 km (a avut o singură brigadă în primul eșalon), iar la Divizia 2 cavalerie – 40–70 km³².

Ofensiva armatei a avut un pronunțat caracter manevrier, prin acțiuni de întoarcere și învăluire, dar și frontale. Grupurile din acoperire au trecut la ofensivă prin ruperea apărării inamicului în fâșii cu o dezvoltare frontală cuprinsă între 16 și 30 km, astfel: Grupul „Bistrița” – 30 km, grupul „Bistricioara” – 20 km, Grupul „Bicaz” – 16 km, Grupul „Ghimeș” – 30 km, Grupul „Uz” – 20 km și Grupul „Oituz” – 20 km³³.

Comandamentul Armatei de Nord constituit la mobilizare, s-a încheat în scurt timp într-un organism bine sudat, cu ofițeri capabili să contribuie la analiza situației operativ, furnizând date concrete comandantului în vederea luării hotărârilor și transmiterii acestora în timp util.

---

32 *Armata română în anii Primului Război Mondial, op. cit., p. 287.*

33 *Ibidem.*